

# NO HI HA TEMPS QUE NO TORNI

PER JORDI MUNTANYA

**M**OLT sovint pensem en la gran veritat que enclou aquesta dita popular. En les nostres observacions en respecte la vida de petites ciutats com aquesta en la qual vivim, cada dia més ens afirmem en la certesa del

què deien els vells: «No hi ha temps que no torni». I, això, en la vida dels homes, com en la vida dels pobles. En els costums, en les modes, en tot, la història es repeteix, per bé que amb modificacions, més de forma, que no de fons. En el fons, fins i tot diríem que no és que es repeteixi, sinó que subsisteix igual.

Vegeu, sinó, el què s'ha esdevingut amb l'invent dels automòbils. Les vies fèrries havien desacreditat les carreteres. El ferrocarril havia arreat, per inservibles, les velles diligències, aquelles incòmodes baluernes en les quals viatjaven els nostres avis, i feia cada dia més inservibles els carros, i anava acabant amb el gremi pintoresc dels traginers. El restaurant de l'estació, la cantina i l'hotel, havien mort el vell hostal on altre temps triomfava la vida disbauxada de la gent trapella. La carretera «cosmopolita» havia devingut el caminet veïnal, pobre, sense horitzons, utilitzat només per la gent d'una mateixa contrada. A tot arreu allí on s'hi podia anar en tren, ja ningú no hi anava utilitzant altra mena de vehicles. I els pobles que altre temps s'envanien de tenir tantes o quantes carreteres, anaven veient que aquella déu de vida que abans els venia de per tots indrets, passava rabenta per la via fèrria, i els xiulets de la locomotora i el séu esbufegar, que els havien dictat himnes al Progrés, tenien en llurs oïts un so talment sarcàstic.

Quan ja gairebé no restava obert cap dels vells hostals, i a les carreteres la pols hi jeia més aplana, vingueren aquesta mena de vehicles que en diem automòbils. I els automòbils ens han tornat aquells temps enyorats i han fet

veritat la vella dita dels nostres avis. El vehicle més modern ha tornat el prestigi a les velles carreteres, i les ha rejuvenides, i ha fet reviure els pobles que durant molts anys s'havien d'accontentar amb la riquesa de llur sol o de llurs indústries. El temps vell ha reviscut per l'obra de la mateixa

vida renovadora. La tradició s'ha mantingut per l'injecció de vida que li dóna el progrés. Certament que no s'han obert els vells hostals d'abans, amb llurs quadres, totes brutes i plenes de terenyines, i amb les piques d'aigua davant de la porta per a abeurar-s'hi els animals a llur arribada del llarg camí. Però a la carretera asfaltada, llisa com el palmell de la mà, i més ben tractada que no pas molts carrers de les ciutats, s'han obert els hostals moderns, aquests bars i aquests garatges on la gent troba begudes exòtiques en lloc d'aquell vinet de la bota del recó, i on d'una font vermella, que fent un esforç d'imaginació ens recorda la vella pica de l'aigua, en raja la benzina amb la qual s'abeuren els diabòlics cavalls moderns, assedegats, com els d'abans, però tan dòcils gairebé com els homes d'abans i els d'ara a deixar-se dominar.

«No hi ha temps que no torni...» Quin bell encís té aquesta dita de la gent senzilla, pels que vivim en petites ciutats, que les veïem com s'anaven adormint, adormint, i ara les admirem rejuvenides, transformades, per la força d'aquest empelt fet a l'arbre secular que és la vella carretera, altre temps font de riquesa i avui la més bella esperança d'un pervenir rublert de possibilitats!

Deixeu-me-la lloar, la carretera, la nostra carretera, en la qual la vida ciutadana es manifesta amb més puixança. I no maldem del ferrocarril ni de cap dels avenços que ens acosten uns pobles amb uns altres i ens fan més fàcil, a tots els homes, de conèixe'ns i estimar-nos.

(Aquest article fou publicat ja a LA GRALLA, en l'edició del 7 d'abril; el reproduïm avui perquè sembla inspirat en el pensament del nostre col·laborador, aquest volum.)

## LA CARRETERA DEL MEU POBLE

*...Veus allà on la carrera s'ajunta i sembla que la muntanya del fons no deixi passar més avant?... Doncs, més lluny; molt més lluny, encara... Passat aquesta i les altres del darrera, i totes!... Lluny!... Allà on trobarem gent estranya, que parla diferent de la d'aquí, però que també es baralla i menja i dorm, com la d'aquí...*

*Allà, serem estrangers; vui dir que no ens tindran per tan germans com els que ens diuen que ho són els d'aquí. Allà serem sols, completament sols, i per això serem més feliços! Veurem els homes com si fossin automates i ells ens miraran a nosaltres igualment; o millor dit, no ens miraran.*

*Allà on la carretera es perd en la fosca, veus?... Doncs enllà, enllà, nosaltres també ens perderem en l'oblit.*

*Allà lluitaré per tu i per mi, amb les dents i amb les ungles; allà hi abocaré l'ànima i et tindrà a tu al meu costat que em donaràs alè per a arribar al cim. Si allà triomfo, hauré triomfat aquí. El poble és un ramat indiferent que, tal com s'aparta, t'envolta; i encara una cosa i altra la fa d'esma. Però el poble és l'alçaprem de les nostres aspiracions. Pel poble, per amor al nostre poble, marxarem, veus?, per aquesta mateixa carretera, amb els ulls plens de llàgrimes pel boci de cor que hi hauré deixat. El poble és ingrati i és generós; per això l'hem d'estimar. El qui no estima el seu poble, per ingrati que sigui, no té ànima. L'amor al poble està per damunt dels homes.*

*Allà on anirem també n'hi ha de pobles que tenen la seva carretera, i hi veuràs també una torreta que puja més que no les altres; és que la fè a tot arreu en fa de coses altes. Doncs aquella carretera, aquells aplecs de cases arrapades a la torreta que surt més que totes elles, no ens diran res a dinj el cor. Veurem bellesa freda. La veurem amb els ulls i no amb l'ànima... I si la glòria ens somriu i tornem al poble, veuràs aquesta carretera blanca com s'enriola!, veuràs les cases com somriuen! I, per què no? Ja veuràs quin repic de campanes no oiràs més diferent, i més sensible als teus sentits!...*

FRANCESC SERRA